

УДК 939.8 (Укр) (052.24)

НАРИС ІСТОРІЇ АРХЕОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ХЕРСОНСЬКОГО ГУБЕРНСЬКОГО СТАТИСТИЧНОГО КОМІТЕТУ (1890-1898)

Костенко А.В.

(Херсонський обласний краєзнавчий музей)

Розглядається перший етап життя та діяльності Віктора Івановича Гошкевича (1860-1928) – визначного дослідника археологічних пам'яток Півдня України. Обґрунтовується положення про визначальну роль В. І. Гошкевича у започаткуванні та розвитку Археологічного музею в Херсоні наприкінці ХІХ ст. Визначається місце музею в мережі наукових комунікацій вчених-істориків та археологів того часу.

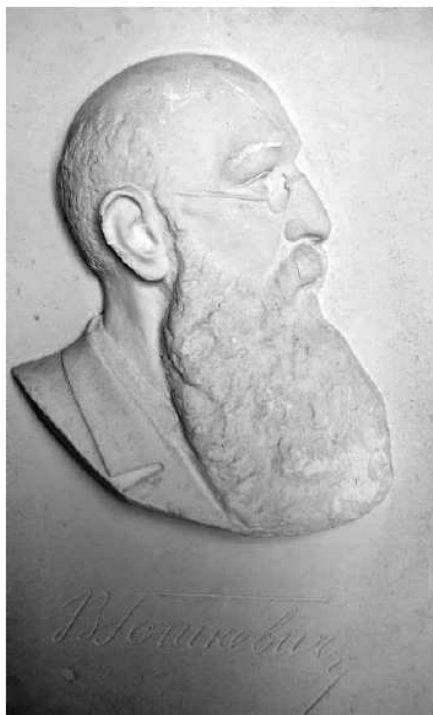
Ключові слова: Віктор Гошкевич, Археологічний музей, Херсон, музеєзнавство, краєзнавство.

У 2015 р. одна з провідних науково-просвітницьких інституцій на територіях Південної України – Херсонський обласний краєзнавчий музей – відзначає свій 125-річний ювілей та одночасно 155-річчя від дня народження свого засновника – археолога, історика та українського громадського діяча Віктора Івановича Гошкевича (1860-1928 рр.). У науковому світі музей відомий насамперед своїми колекціями археологічних матеріалів, що й не дивно – адже заснований він був саме як археологічний музей і лише багато років по тому був реорганізований у музей краєзнавчого профілю (1963 р.).

До особистості фундатора музею неодноразово зверталися вітчизняні дослідники, зокрема Н. В. Кармазіна [1], М. П. Оленковський [2], С. Г. Водотика [3], В. П. Билкова [4] та багато інших. Постаць В. І. Гошкевича справила сильне враження на сучасників, тож не дивно, що спогади про нього

попадали і на сторінки мемуарної літератури, наприклад книги В. І. Кедровського [5]. Але ці джерела містять розповідь про весь життєвий та/або науковий шлях В. І. Гошкевича одразу (до того ж в межах відносно невеликих статей або нарисів), в той час, як існує потреба і в детальнішому вивченні окремих етапів його життєвого шляху та наукового становлення.

У цьому дослідженні ми зосередимось на історії започаткування В. І. Гошкевичем Археологічного музею Херсонського губернского статистичного комітету (1890-1898 рр.) та його трансформації з «приватних археологічних фондів» у публічний губернский музей, «центр тяжіння» регіональних істориків та археологів і врешті перетворенні у нову наукову інституцію – Археологічний музей Херсонської губернской вченої архівної комісії. Цей процес ми прагнемо розглянути крізь призму мереж інтелекту-

го потрапили і на сторінки мемуарної літератури, наприклад книги В. І. Кедровського [5]. Але ці джерела містять розповідь про весь життєвий та/або науковий шлях В. І. Гошкевича одразу (до того ж в межах відносно невеликих статей або нарисів), в той час, як існує потреба і в детальнішому вивченні окремих етапів його життєвого шляху та наукового становлення.

альних зв'язків, структурованих у такий спосіб: вертикальні лінії «міжпоколінних мереж» (вчителі – учень); горизонтальні лінії інтелектуальних товариств, груп, гуртків сучасників; структурне суперництво (конфлікт, співпраця).

В. І. Гошкевич народився 9 березня 1860 р. в Києві (тут і далі усі дати подаються за чинним на той час юліанським календарем). Його батько, Іван Антонович Гошкевич (1824-1871 рр.), в цей час був професором Київської духовної академії та протопресвітером і настоятелем церкви святих Костянтина та Олени на Подолі. На час народження Віктора, свого другого сина, родина І. А. Гошкевича та його дружини Ганни Іванівни Веледницької-Гошкевич (1836-? рр.) мала вже сина Михайла (1853-? рр.), а пізніше на світ з'явилися Леонід (1868-1963 рр.) та Микола (1871-? рр.). Однак батько помер коли Віктору було лише 11 років, тож йому надалі доводилося покладатися насамперед на власні сили.

Своє навчання В. І. Гошкевич розпочав у духовній семінарії, закінчивши яку він отримав середню освіту. У 1880-1883 рр. юнак працював обчислювачем астрономічної обсерваторії Київського університету, а в 1881 р. він розпочав навчання на фізико-математичному факультеті київського Університету святого Володимира. З другого курсу Віктор перейшов на історично-філологічний факультет на якому і продовжив вчитися. Того ж 1882 р., намагаючись знайти кошти на навчання, В. І. Гошкевич влаштувався позаштатним кореспондентом у кількох київських газетах, публікуючи статті переважно з історичної тематики [6, с. 119].

Серед київських вчених – своїх викладачів, з якими В. І. Гошкевич познайомився під час навчання, – з особливою повагою він ставився до історика, археолога та етнографа, засновника української школи документалістики Володимира Боніфатійовича Антоно-

вича (1834-1908 рр.) У створеному ним гуртку він почав студіювати історію паралельно до офіційного університетського курсу. Разом з ним той гурток відвідував і Михайло Сергійович Грушевський (1861-1934 рр.). Спілкування з В. Б. Антоновичем дозволило В. І. Гошкевичу увійти до неформального кола видатних вчених-істориків, так чи інакше пов'язаних з ним [5, с. 59].

Одним з них був професор археографії Микола Іванович Петров (1840-1921 рр.) – археолог, етнограф та історик української літератури і науки, випускник Київської Духовної Академії, що добре знав також Івана Антоновича Гошкевича. У 1872 р. він став директором створеного разом з В. Б. Антоновичем Церковно-археологічного музею Київської духовної академії – першого академічного церковного музею України. Разом з музеєм була утворена спеціальна Церковно-археологічна комісія, яка мала збирати експонати та проводити їхню експертизу. Через деякий час Комісія перетворилась на Церковно-археологічне, а згодом Церковно-історичне та археологічне товариство, яке досліджувало не тільки церковну історію України, але й інші фундаментальні історичні питання і сприяло розвитку Церковно-археологічного музею, до роботи над розбудовою якого М. І. Петров покликав і В. І. Гошкевича. 18 вересня 1889 р. Церковно-археологічне товариство обрало останнього своїм дійсним членом [7, с. 101].

Якщо М. І. Петров прищепив своєму учневі смак до музейної справи, то археолог Володимир Зенонович Завітневич (1853-1927 рр.), ординарний професор Київської духовної академії, публіцист та громадський діяч, навчив його основам археологічних досліджень. Випускник Мінської духовної семінарії та Санкт-Петербурзької духовної академії, він у 1879 р. заступив на посаду вчителя Варшавського духовного училища, працюючи в якому захопи-

вся історією православ'я. В 1883 р. В. З. Завітневич отримав ступінь магістра богослов'я, а наступного року його затвердили на посаді доцента кафедри історії Київської духовної академії. Тоді ж він спільно з В. Б. Антоновичем розпочав серію археологічних розкопок курганів Центральної України, робота над якими тривала до 1890 р. Влітку 1888 р. В. І. Гошкевич вперше взяв участь в археологічних розкопках у Черкаському повіті під керівництвом В. З. Завітневича [6, с. 119], а наступного року зробив свої перші самостійні археологічні відкриття. Спираючись на археографічні матеріали та проводячи археологічні розвідки він знайшов руїни замку правителя Києва у 1454-1470 рр. князя Семена Олельковича (1420-1470 рр.) та локалізував літописне місто Городець [2, с. 7].

Уже в ті роки для В. І. Гошкевича були характерними риси, які сучасна історіографія визначає як неодмінну складову творчої лабораторії історика [8, с. 159]. Це, насамперед, естетизація дослідницької праці, яка, в свою чергу, означає відчуття творчого неспокою, прагнення до організації цілого, внутрішню роздратованість через брак порядку, композиційну незавершеність, розпливчастість ідей. Це також поєднання логічних процедур з особливостями творчої індивідуальності, як-от готовність до ризиків, незалежність суджень та оцінок, легкість асоціювання, гра ідеями та образами, внутрішня свобода як умова творчості, сміливість інтелекту (здатність думати так, як не думав ніхто інший, формулювати та відстоювати власну позицію), сміливість уяви, щоб побачити неосягнене, протиставити свою думку позиції більшості, навіть вступити з нею в конфлікт; нестандартність, оригінальність сприйняття.

На початку 1890 р. старший брат В. І. Гошкевича Михайло, який ще в 1881 р. переїхав до Херсону та на цей

час працював там помічником губернського лікарняного інспектора, повідомив Вікторові про вакансію секретаря Херсонського губернського статистичного комітету. Міркування особистого характеру та бажання стабільної праці спонукало Віктора Івановича до подання своєї кандидатури на заміщення цієї посади. Так, у віці тридцяти років, київський археолог та журналіст потрапив до Херсону.

30 квітня 1890 р. В. І. Гошкевича було прийнято на посаду секретаря Херсонського губернського статистичного комітету «з зарахуванням за походженням та вихованням до другого розряду канцелярських службовців». Заступивши на посаду, В. І. Гошкевич своєю працелюбністю одразу звернув на себе увагу керівництва. 8 жовтня 1890 р. В. І. Гошкевича звели у чин колезького реєстратора зі старшинством. Три роки по тому, 6 квітня 1893 р. за вислугою років зі старшинством його перевели з колезьких реєстраторів у губернські секретарі [9, с. 13].

Початок майбутнього Археологічного музею В. І. Гошкевичем було покладено у 1890 р., коли він випадково знайшов на даху канцелярії губернатора розбиту античну амфору з тавром імені майстра. Він з'ясував, що такий «мотлох» і в попередні роки надсилали на розсуд губернського керівництва, яке наказувало нести його на дах на сваволу сажотрусів. Подальші «екскурсії» В. І. Гошкевича пісками дніпровського лівобережжя довкола містечка Гола Пристань дали йому змогу зібрати там велику кількість кам'яних знарядь, виробів з бронзи та заліза, намистин, монет та зразків античної кераміки. Цю колекцію він волів тримати у себе, у виготовленій на замовлення спеціально для цієї мети скрині, в якій, однак, невдовзі забракло місця для усіх нових знахідок. В 1893 р., коли справи приймав новий губернатор – Михайло Михайлович Вєсьолкін (1842-1897 рр.), – у

колекції, яку В. І. Гошкевич почав офіційно називати «Археологічним музеєм Херсонського губернського статистичного комітету», нараховувалася вже тисяча предметів [2, с. 8].

11 лютого 1895 р. губернатор Вєсьолкін призначив губернського секретаря Гошкевича старшим чиновником з особливих доручень при херсонському губернаторі (зі збереженням за ним обов'язків секретаря статистичного комітету) [9, с. 14]. Чиновники з особливих доручень підпорядковувалися і звітували лише особисто губернатору, тож не дивно, що ця посада вважалася сходинкою для кар'єрного зростання.

Тим часом стрімке зростання кількості зібраних матеріалів та офіційний статус, який додавав Археологічному музеєві солідності та ваги, викликали інтерес з боку Імператорської археологічної комісії, яка вітала створення в Херсоні подібної інституції та почала надсилати на зберігання В. І. Гошкевичу старожитності, що їх знаходили в межах Херсонської губернії [9, с. 233]. Одна з таких старожитностей потрапила до Херсону саме у 1895 р. На початку травня того року парутинський селянин Макар Мельник, прокладаючи рівчак на своєму городі (який знаходився на місці ольвійського некрополя), викопав з землі мармуровий уламок, у якому не побачив жодної практичної користі. Свою знахідку селянин продав очаківському крамареві Нісонові Лівшицю, у якого загадковий предмет вилучив міський пристав та передав його в Херсон на розсуд губернатора. Археологічна комісія, до якої, в свою чергу, звернувся М. М. Вєсьолкін, виплатила панові Лівшицю витрачені ним на придбання знахідки Мельника кошти та розпорядилася передати знахідку до херсонського Археологічного музею. Так до музею потрапила «стела Леокса» – унікальна пам'ятка античного мистецтва V ст. до н. е.

Тим часом В. І. Гошкевич продов-

жував свої «екскурсії» кучугурами Дніпровського повіту і район його досліджень поступово розширювався, охоплюючи терени від Каховки до Кінбурнської коси. До музею почали надходити і, поки що поодинокі, дарунки від місцевих колекціонерів старожитностей [9, с. 233].

Проте збирання підйомного матеріалу – навіть цілеспрямоване та систематичне – перестало задовольняти В. І. Гошкевича. Одержавши дозвіл Імператорської археологічної комісії, він розпочав систематичні розкопки курганів у різних районах губернії. Але предмети, знайдені ним під час цих досліджень, надійшли частково до петербурзького Ермітажу, а частково до Імператорського російського історичного музею в Москві – херсонський Археологічний музей видавався Комісії не придатним для зберігання справді вартісних речей.

До того ж не варто гадати, що утвердження та розвиток музею не мали на своєму шляху жодних перешкод. В. І. Гошкевичу доводилося вести невпинну боротьбу за збереження заснованого ним закладу. У 1895 р. його відвідав професор одеського Новоросійського університету Олексій Миколайович Деревицький (1859-1943 рр.) з пропозицією передати усі зібрані колекції до Одеського міського музею старожитностей. Але В. І. Гошкевич, сподіваючись залишити у Херсоні результати своєї праці, відмовився. Не справили на нього враження і офіційні письмові звернення з боку Товариства.

Бажання Одеського музею отримати у власність матеріали В. І. Гошкевича далось взнаки і наступного року, але цього разу свої звернення Одеське товариство історії та старожитностей адресувало вже М. М. Вєсьолкіну як безпосередньому керівникові В. І. Гошкевича і голові статистичного комітету, структурним підрозділом якого був Археологічний музей. Але, поговоривши з В. І. Гошкевичем та дізнавшись від нього про історію заснування музею,

губернатор визнав за своїм чиновником моральне право розпоряджатися його долею на власний розсуд [9, с. 233]. Відзначимо, що коли невдача кампанії за передання колекції херсонського Археологічного музею до Одеси стала очевидною, саме О. М. Деревиський наполіг на тому, щоб 24 травня 1896 р. В. І. Гошкевича «з уваги до наукової роботи зі збору пам'яток старовини та з огляду на наукову користь, яку може принести його участь у праці Товариства» одноголосно обрали дійсним членом Одеського товариства історії та старожитностей і, таким чином, залучив його до лав найчисельнішої на Півдні наукової спільноти істориків та краєзнавців [7, с. 101].

Якщо О. М. Деревиський репрезентував антикознавство Російської імперії і, зокрема, його одеський осередок, то інший гість, що відвідав херсонський музей того ж таки 1895 р., був вихованцем німецької школи античних студій. Ганс Драгендорф (Hans Dragendorff; 1870-1941 рр.), син професора та завідуючого кафедрою фармації Дерптського (Тартуського) університету Георга Драгендорфа (1836-1898 рр.), античну історію та археологію студіював спочатку в Дерпті, а згодом в Берліні та Бонні під керівництвом Георга Льосшке (Georg Loeschke; 1852-1915 рр.). У 1898 р., Ганса Драгендорфа обрали членом-кореспондентом (а в 1901 р. – дійсним членом) Німецького археологічного інституту в Афінах.

В своїй дисертаційній роботі, присвяченій класифікації римської terra sigillata (її було видано окремою книгою у 1895 р. в Бонні [10]), Ганс Драгендорф опублікував і предмети з розкопок Ольвії. Добираючи матеріали для своїх досліджень вчений працював в усіх доступних йому музеях Центрально-Східної та Південної Європи. Завітав він і до Археологічного музею Херсонського губернського статистичного комітету, де особливий інтерес ви-

явив до колекції фрагментів кераміки, зібраної В. І. Гошкевичем в пісках дніпровського лівобережжя. Ганс Драгендорф замалював ці предмети та пропонував фундаторові музею видати їх у Відні; він першим відзначив подібність цих матеріалів до кераміки гальштадського могильника у Верхній Австрії та наголосив, що колекція має великий науковий інтерес [9, с. 142].

Тим часом за підтримки губернатора В. І. Гошкевичу вдалося розширити свою діяльність на терени всієї губернії. М. М. Вєсьолкін офіційно звернувся до всіх землевласників, священиків, вчителів та інших освічених людей краю з проханням повідомляти про місцевості, що мають інтерес для археологічної науки, та надсилати до зростаючого херсонського музею свої випадкові знахідки старожитностей. На цей заклик справді відгукнулися в усіх куточках губернії, тож В. І. Гошкевичу вдалося сформувати цілу мережу добровільних помічників, кількість яких незабаром сягнула ста осіб.

Серед них невдовзі звернув на себе увагу відставний штабс-капітан та доглядач земської лікарні в Тирасполі Іоіль Якович Стемпковський (?-1914 рр.). Археолог-аматор, він до 1898 р. дослідив за всіма правилами тогочасної археологічної науки понад 200 курганів Тираспольського повіту. Тим часом гурток тираспольських громадських діячів вдався до всіх можливих заходів з тим, щоб зберегти в Тирасполі результати цих розкопок. В. І. Гошкевич, твердо переконаний, що створення музеїв у повітових містах не на часі, заручився підтримкою Імператорської археологічної комісії, яка погодилася на те, щоб матеріали І. Я. Стемпковського зосереджувалися в Херсоні [9, с. 141].

Отже, музей В. І. Гошкевича лише за кілька років свого існування став відомим у колах європейських археологів та істориків, а його фундаторові лишилося зробити останній крок до перетво-

рення Археологічного музею у повноцінний науково-просвітницький заклад – відкрити музейну експозицію.

На початку 1897 р. – восьмого року існування музею – для В. І. Гошкевича було зрозумілим, що його колекції неможливо і далі тримати вдома та в приміщеннях статистичного комітету через брак місця. Саме в цей час до нього звернулися співдиректори Херсонської громадської бібліотеки: Георгій Львович Скадовський (1847-1919 рр.), маршалок шляхти херсонського повіту та захоплений археолог-аматор, який ще у 1886 р. розпочав археологічні дослідження на землях свого маєтку, та Володимир Іванович Синькевич (1859-? рр.), ветеринарний лікар губернського земства, з пропозицією перемістити колекцію до приміщення новозбудованої бібліотеки. Річ у тім, що дирекція бібліотеки мала зобов'язання перед одним зі своїх жертводавців облаштувати у своєму приміщенні археологічний музей імені князя Потьомкіна і спеціально для нього вже обладнала три кімнати з вогнетривкими підлогами та стелями і залізними дверима, але не мала жодного предмету, яким могла би заповнити цей простір. В той же час керівники бібліотеки, як і всі освічені херсонці, знали про те, що у В. І. Гошкевича зберігається велика кількість старожитностей, яку він не має де розмістити.

До справи створення експозиції Археологічного музею негайно долучився херсонський міський голова в 1893-1899 рр. Іван Іванович Волохін (1843-1905 рр.), який замовив коштом міського управління спеціальні шафи та вітрини для розміщення і експонування старожитностей [9, с. 142], деякі приватні особи запропонували подарувати музеєві зібрані ними археологічні колекції [9, с. 161].

У великому значенні колекції молодого херсонського музею незабаром особисто переконався і князь Іван Михайлович Оболенський (1853-1910 рр.),

що в червні 1897 р. був призначений херсонським губернатором і займав цю посаду до січня 1902 р. Наприкінці року губернатор звернувся до представників місцевої адміністрації, земств та міст з циркуляром. Констатуючи, що лише завдяки тому, що «беззахисний стан пам'яток місцевої старовини звернув на себе увагу секретаря губернського статистичного комітету В. І. Гошкевича, якому вдалося останніми роками організувати справу збирання місцевих старожитностей за сприяння місцевих вчителів, священників та інших освічених людей», І. М. Оболенський цілком доречно зауважив, що справа охорони старожитностей цілої губернії не може триматися на ентузіазмі лише однієї людини. На його думку для продовження розпочатої В. І. Гошкевичем справи має бути сформована «губернська вчена архівна комісія» за зразком аналогічних інституцій в інших губерніях [9, с. 162]. Цей проект був схвалений як на вищому рівні – Міністерством внутрішніх справ Російської імперії, – так і представниками багатьох херсонських губернських та повітових установ. Усі земства Херсонської губернії та ряд міських управлінь негайно відгукнулися на пропозицію про фінансову допомогу Архівній комісії. Не обмежуючись одноразовими виплатами, деякі земства спрямовували на її рахунок щорічні субсидії [9, с. 233].

Перше засідання Херсонської губернської вченої архівної комісії урочисто розпочалося о першій годині 31 травня 1898 р. в залі Херсонської громадської бібліотеки. Урочистості розпочалися з подячного молебню, звершеного єпископом Новомиргородським Мемноном Вишневським (1828-1903 рр.) у присутності князя Оболенського та членів-засновників Комісії: віце-губернатора Є. Д. Маслова, голови губернського земства В. П. Андрієвського, херсонського лікарняного інспектора Р. А. Сотничевського, міського голо-

ви І. І. Волохіна, Г. Л. Скадовського та, звичайно ж, В. І. Гошкевича. «І ось я дожив до цього урочистого і дорогого для мене дня, – говорив він у своїй промові, – коли виплеканий мною, як улюблена дитина, музей я передаю до рук цілої колегії» [9, с. 20].

І. М. Оболенський, який головував на засіданні, запропонував обрати керівництво Комісії. За його поданням збори одногласно обрали головою Г. Л. Скадовського, а зберігачем музею, керуючим справами Комісії та головним редактором майбутніх наукових видань – В. І. Гошкевича. Її почесними членами також обрали великого князя Олександра Михайловича (1866-1933 рр.), архієпископа Херсонського і Одеського Юстина Охотіна (1823-1907 рр.) та єпископа Новомиргородського, першого вікарія Херсонської єпархії, Мемнона. Створення програми роботи Комісії було відкладене до наступного засідання, коли мали обрати також дійсних членів та членів-кореспондентів Комісії.

29 грудня 1898 р. Археологічний музей Херсонської губерньської вченої архівної комісії відвідав професор Московського університету Дмитро Іванович Яворницький (1855-1940 рр.). Він з величезним зацікавленням оглянув усі музейні колекції та не приховував свого подиву перед такою кількістю зібраних і структурованих за строгою науковою системою старожитностей. Дізнавшись про те, що добре знаний серед освічених херсонців музей безпосередньо відомий лише кільком вченим, які приїздили ознайомитися з його колекціями ще коли вони зберігалися вдома у В. І. Гошкевича, професор Яворницький висловив бажання найближчим часом зробити про Херсонський музей доповідь у Московському археологічному

товаристві та опублікувати в одному з загальноросійських наукових журналів якомога докладніший його опис, проілюструвавши текст фотографіями найвиразніших експонатів [9, с. 43].

Таким чином, з облаштуванням музею у приміщенні бібліотеки з'явилася можливість поступово класифікувати зібрані раніше предмети та репрезентувати їх широким колам як наукової, так і просто зацікавленої історією рідного краю громадськості. Сім років по тому В. І. Гошкевич із задоволенням констатував на шпальтах своєї газети: «тисячі відвідувачів побували в музеї протягом цих років, переважно молоді, і, сподіваюся, багато з них винесли з нього доволі чітке уявлення про типи предметів, що були у вжитку в народів, які залюднювали наш край перед нами, про характерні особливості культур мешканців наших степів, що змінювалися протягом останніх тисячоліть» [9, с. 140-142].

Отже, в 1898 р. завершився перший етап роботи В. І. Гошкевича зі створення в Херсоні окремого Археологічного музею. Завдяки самовідданій праці видатного археолога та історика було зібрано вагомому колекцію старожитностей, яка викликала значний науковий інтерес у археологів та істориків. Протягом 1890-1898 рр. розвиток музею був значною мірою зумовлений підтримкою В. І. Гошкевича тієї мережі особистісних зв'язків друзів, колег та наукових співтовариств, які склалися в межах не лише Херсонської губернії, але й усієї Центрально-Східної Європи. В результаті до 1898 р. музей пройшов шлях організаційного оформлення та розгорнув першу в Херсоні археологічну експозицію, а в майбутньому і збільшив свій науковий та просвітницький потенціал.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кармазіна Наталя. Дослідник старожитностей Півдня України: Віктор Іванович Гошкевич (1860-1928)

/ Н. В. Кармазіна // Краєзнавство. – 2013. – № 3. – С. 61-64.

2. Оленковський Микола. Вони

прославили наш край. Видатні херсонські вчені-археологи / М. П. Оленковський. – Херсон: ХОВ КУП, 2000. – 60 с.

3. Водотика Сергій. Невтомний краєзнавець: Віктор Іванович Гошкевич / С. Г. Водотика // Південний архів. – 1998. – С. 65-85.

4. Былкова Валерия. Археологическая деятельность В. И. Гошкевича / В. П. Былкова // Проблемы археологии Северного Причерноморья: к 100-летию основания Херсонского музея древностей: тез. докл. юбил. конф. – Херсон, 1990. – Ч. 3. – С.67-69

5. Кедровський Володимир. Обрис минулого. Деякі останні діячі українофіли напередодні революції 1917 року / В. І. Кедровський. – Нью-Йорк: Свобода, 1966. – 134 с.

6. Писаренко Е. Вчений – Герой Праці (до 110-річчя від дня народження В. І. Гошкевича) / Е. Ю. Писаренко // Український історичний журнал. –

1970. – № 4. – С. 119-123.

7. Пиворович Виктор. Виктор Иванович Гошкевич – чины, награды, звания / В. Б. Пиворович // Наукові записки: проблеми археології, етнографії, історії, історіографії, літературознавства, мистецтвознавства, музеєзнавства, ономастики, соціології. – Херсон, 2004. – С. 98-102.

8. Колесник Ірина. Українська історіографія: концептуальна історія / І. І. Колесник. – К.: Інститут історії України НАНУ, 2013. – 566 с.

9. Херсонский музей древностей. Сборник газетных статей и заметок. 1871-1928 гг. / сост., подгот. текста, предисл., прим. В. Л. Черникова. – Херсон: Наддніпряночка, 2012. – 506 с.

10. Dragendorff Hans. Terra Sigillata. Ein Beitrag zur Geschichte der griechischen und römischen Keramik / H. Dragendorff. – Bonn: Universitäts-Buchdruckerei von Carl Georgi. – 158 p.

А. В. Костенко. *Очерк истории Археологического музея Херсонского губернского статистического комитета(1890-1898). Рассматривается первый этап жизни и деятельности Виктора Ивановича Гошкевича (1860-1928) – выдающегося исследователя археологических памятников Южной Украины. Обосновывается положение о решающей роли В. И. Гошкевича в основании и развитии Археологического музея в Херсоне в конце XIX в. Определяется место музея в сети научных связей ученых-историков и археологов этого времени.*

Ключевые слова: Виктор Гошкевич, Археологический музей, Херсон, музеєведение, краєведение.

A. V. Kostenko. *A brief history of the Archaeological museum of the Kherson regional statistical committee (1890-1898). The article discusses the early life and work of Viktor Ivanovich Goshkevich (1860-1928) – an outstanding researcher of archaeological monuments of the South Ukraine. The author justifies the position of a considerable role of V. I. Goshkevich in the creation and development of Archaeological museum in Kherson at the end of the XIX century. He's determined the location of the museum in the network of scientific relationships historians and archaeologist of this time.*

Key words: Victor Goshkevich, Archaeological museum, Kherson, museology, local history.